

Centre of Expertise
Perspectief in Gezondheid
Een initiatief van *avans*

**Lerend
Netwerk
Dementie
Dilemma's**

Evaluatie juni 2023

Lerend Netwerk Dementie Dilemma's

Inhoud

- Positionering
- Producten
- Terugblik bijeenkomsten jan '23 – juni '23
- Evaluatie juni 2023
- Bijstellingen
- Deelnemers
- Contactgegevens

Positionering

Het Lerend Netwerk Dementie Dilemma's is een initiatief van het [Lectoraat Zorg rond het Levenseinde](#) van het [Centre of Expertise Perspectief in Gezondheid](#) (CoE PG). Projectleider is Sharissa Corporaal (sha.corporaal@avans.nl).

Sinds 1 juni 2023 wordt het Lerend Netwerk Dementie Dilemma's uitgevoerd onder het programma van de [Werkplaats Sociaal Domein Ouderen](#) (WSD –Ouderen). De Werkplaats Sociaal Domein is een samenwerkingsverband tussen hogescholen, zorg- en welzijnsinstellingen, gemeenten en vaak ook cliëntenorganisaties en kennisinstellingen. Het [landelijk netwerk](#) van Werkplaatsen Sociaal Domein wordt financieel ondersteund door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Het lerend netwerk is in het voorjaar van 2022 ontstaan uit het Consortium Palliatieve Zorg Zuidwest-Nederland (onderdeel van PZNL). PZNL heeft als missie de kwaliteit van de generalistische en specialistische palliatieve zorg te bevorderen en het verankeren van palliatieve zorg in de gezondheidszorg en samenleving. PZNL ondersteund lerende netwerken in de palliatieve zorg en hanteert de volgende definitie van een lerend netwerk: Een lerend netwerk bestaat uit minimaal twee van de drie disciplines (zorgpraktijk, onderwijs en onderzoek) die van elkaar leren op het gebied van een bepaald onderwerp met betrekking tot palliatieve zorg. Deelnemers vertegenwoordigen tenminste twee netwerken/ regio's. Voorwaarde is dat de lessen binnen het consortium ZWN gedeeld worden.

Momenteel erkent PZ Zuidwest Nederland drie lerende netwerken:

Palliatieve zorg voor mensen met belemmerde toegang tot reguliere palliatieve zorg

Initiatiefnemers:

Michael Echteld, lector Zorg rond het Levenseinde, Centre of Expertise Perspectief in Gezondheid (ma.echteld@avans.nl)

Koen Westen, docent-onderzoeker bij het lectoraat Zorg rond het Levenseinde, Centre of Expertise Perspectief in Gezondheid (kh.westen@avans.nl)

Implementatie in de palliatieve zorg

Initiatiefnemers :

Ariane Stoppelenburg, onderzoeker palliatieve zorg (a.stoppelenburg@erasmusmc.nl)

Conny Bouwer, netwerkcoördinator Netwerk palliatieve zorg Zuid-Hollandse eilanden (c.bouwer@projektcy.nl)

Dementie dilemma's bij palliatieve zorg

Initiatiefnemer:

Sharissa Corporaal, senior onderzoeker bij het lectoraat Zorg rond het Levenseinde, Centre of Expertise Perspectief in Gezondheid (sha.corporaal@avans.nl)

Producten

Wat hebben helpenden, verzorgenden (IG) en verpleegkundigen in de intramurale setting nodig om de palliatieve fase bij patiënten met dementie en hun naasten bespreekbaar te maken?

Het lerend netwerk was opdrachtgever van een studentenproject voor de minor Palliatieve zorg van Avans Hogeschool in de periode februari 2023 tot juni 2023 (20 weken). Deze werd uitgevoerd door derdejaars HBO Verpleegkunde-studenten. Eindproducten zullen op termijn terug te vinden zijn via [deze link](#).

Terugblik bijeenkomsten

[Klik hier](#) voor alle terugblikken en meer informatie

**Lerend
Netwerk
Dementie
Dilemma's**

Verslag jaarafsluiting 2022
Donderdag 22 december 2022

Verstillen
In deze bijeenkomst bekeken we samen de film **Dokter Kees** (filmmoment.nl).

De film toont de zoektocht van dokter Kees naar de wil van Willy. Willy heeft dementie en een wilsverklaring tot levensbeëindiging. Kees zet het proces rond euthanasieverzoek in werking. Wil Willy nu echt al dood? We zien de zoektocht van Kees, maar ook dat van Willy's vrouw Kitty en hun kinderen.

Tijdens de film schreven de deelnemers op een post-it wat hen opviel of bijbleef. Na afloop van de film bleef het stil. De film greep aan.

klik op de afbeelding om alles te zien

**Lerend
Netwerk
Dementie
Dilemma's**

TERUGBLIK
16 FEBR 2023

Lerend netwerk dementie dilemma's

Over de waarde van een wilsverklaring bij dementie, anders gaan denken over je kwaliteit van leven (response shift), meer bekendheid over palliatieve zorg en vaker spreken over de dood bij dementie.

01 *21 deelnemers*

Met 12 online en 9 fysieke deelnemers was de opkomst fantastisch! Verpleegkundigen, verzorgenden, geestelijk verzorgers, mantelzorgers, mantelzorgondersteuners, studenten en onderzoekers, ze waren er allemaal.

klik op de afbeelding om alles te zien

Evaluatie juni 2023

In juni evalueerden zeven deelnemers het lerend netwerk dementie dilemma's. Dit waren deelnemers van het eerste uur en deelnemers die korter aan het lerend netwerk deelnemen. Alle deelnemers aan de evaluatie hadden minimaal twee keer een bijeenkomst van het lerend netwerk dementie dilemma's bijgewoond.

Doelen en Onderwerpen

Dit gaat goed:

- Thema's van de bijeenkomsten komen echt van de werkvloer en zijn niet bedacht 'achter een bureau'.
- Veel ruimte voor gesprek tussen deelnemers, het delen van ervaringen en kennis wordt gestimuleerd.
- Zeer verschillende professionals/vakgebieden bij elkaar. Er wordt heel veel van elkaar geleerd.
- Mensen met verschillende visies komen met elkaar in gesprek. Het verbreed hun horizon/eigen perspectief en vergroot het referentiekader.
- Kijkje in de keuken bij andere disciplines is waardevol
- Deelnemers geven een hoge beoordeling aan de bijeenkomsten. In april 2023 met een 4.06 /5 (n=16) en in februari 2023 met een 5/5 (n=3).

Aanpak en werkwijze

Dit gaat goed:

- Tevreden over hybride bijeenkomsten. Prettig dat er gekozen kan worden tussen fysieke aanwezigheid of online aanwezigheid.
- Indeling in kleinere subgroepen is prettig; iedereen wordt hierdoor gehoord en geactiveerd.
- De bijeenkomsten worden goed georganiseerd. Er is een duidelijke lijn in organisatie en tijdsindeling. Iedereen krijgt kans om te spreken en toch wordt de tijd bewaakt.
- Het gebruik van online tool Mural werd (na een wen-periode) als prettig ervaren. De werkwijze werkt stimulerend. Iedereen komt aan bod (ook stillere mensen) en iedereen wordt geactiveerd.
- De methode casuïstiekbespreking werd goed beoordeeld. Dit zou vaker gebruikt mogen worden en vervolgens gekoppeld aan de eigen praktijk van de deelnemers.

Betrokkenen

Dit gaat goed:

- Het aantal deelnemers per bijeenkomst is groeiende. De werving van deelnemers gaat via mond-tot-mond reclame en hier en daar een persoonlijke uitnodiging. Dit is tot nu toe goed verlopen en we hebben er vertrouwen in dat dit ook de komende periode goed zal gaan.
- Deelnemers zijn erg te spreken over de grote diversiteit aan disciplines die deelnemen aan de bijeenkomsten. Deelnemers ervaren het drempelverlagend om een gezicht en stem te zien bij verschillende werkvelden en ervaren de verschillende visies en perspectieven als een verrijking en verbreding van het eigen referentiekader.
- De aanwezigheid van vrijwilligers (VPTZ) en studenten werd uitdrukkelijk benoemd als waardevolle deelnemers met wie professionals interessante gesprekken kunnen voeren.
- Deelnemers zijn blij met de betrokkenheid van studenten. Ze vinden het belangrijk dat studenten/toekomstige professionals het thema bestuderen, maar ook de frisse blik van studenten brengt de professionals zelf op een ander spoor.
- Het is een voordeel dat deelnemers per bijeenkomst kunnen bepalen of het onderwerp waardevol genoeg is om aan te sluiten. Dit zorgt ervoor dat er wisseling aan deelnemers is en frisse perspectieven toegevoegd worden.

Evaluatie juni 2023

In juni evalueerden zeven deelnemers het lerend netwerk dementie dilemma's. Dit waren deelnemers van het eerste uur en deelnemers die korter aan het lerend netwerk deelnemen. Alle deelnemers aan de evaluatie hadden minimaal twee keer een bijeenkomst van het lerend netwerk dementie dilemma's bijgewoond.

Doelen en Onderwerpen

Dit kan beter:

- Het is een zoektocht hoe de kennis die tijdens de bijeenkomsten uitgewisseld wordt, verder gedeeld kan worden buiten het netwerk. Ook het bestendigen van studentenprojecten is wenselijk. Er wordt gedacht aan opiniestukken, artikelen, nieuwsbrieven of (meer) onderzoeksprojecten namens het lerend netwerk.
- De aangeboden theorie per bijeenkomst mag uitgebreider en met meer praktische handvaten. Hoewel het lastig is om altijd een passende theoretische opening te voorzien vanwege de diverse disciplines die aansluiten.

Aanpak en werkwijze

Dit kan beter:

- De uitwisseling/ samenwerking tussen fysiek aanwezig en online aanwezig is er niet of nauwelijks. Sommige deelnemers vinden dit jammer, andere deelnemers vinden het prima zo.
- Het aanbieden van een hybride bijeenkomst is organisatorisch complex, maar weegt nog op tegen de voordelen van de hybride bijeenkomsten
- De data, tijden en thema's van de bijeenkomsten zouden liefst eerder bekend en gedeeld mogen worden.
- Deelnemers willen de bijeenkomsten graag inkorten van 3 uur naar 2 uur.
- Om continuïteit van de bijeenkomsten te borgen en betrokkenheid van deelnemers te vergroten gaan we de volgende bijeenkomsten gezamenlijk organiseren met meerdere partners.

Betrokkenen

Dit kan beter:

- Deelnemers zien een verbeterkans wanneer we disciplines in ons netwerk hebben die samen de 4 domeinen van palliatieve zorg bedienen; lichamelijk, psychisch, sociaal en zingeving (zie figuur op volgende blz). Een aantal disciplines mist dan nog zoals artsen, praktijkondersteuners, mantelzorgers, fysiotherapeuten, ergotherapeuten, diëtisten, dagbesteding, social work.
- Gastsprekers moeten dichtbij de praktijk staan.

Bijstellingen

Het lerend netwerk Dementie Dilemma's is een domein-overstijgend lerend netwerk waarin deelnemers de vier domeinen van de palliatieve benadering vertegenwoordigen.

Doelen

Het lerend netwerk levert een bijdrage aan:

1. De bewustwording van het belang van de palliatieve benadering bij dementie
2. Het bekrachtigen van ieders rol in de palliatieve zorg en ondersteuning en onderlinge samenwerking bij dementie

Werkwijze

Het lerend netwerk doet dit door:

1. Domein-overstijgende contacten te stimuleren
2. Kennis en ervaringen over dementie, palliatieve zorg en de dood te delen en verspreiden
3. Praktijkgericht onderzoek rond palliatieve zorg en dementie te bevorderen bij deelnemende organisaties

Vier dimensies van de palliatieve benadering

Fysiek

Huisartsen, wijkverpleegkundigen, palliatief verpleegkundigen en andere zorgprofessionals zorgen er samen met vrijwilligers voor dat ongeneeslijk zieke mensen tot het einde toe met zo min mogelijk pijn en lichamelijke klachten thuis kunnen wonen.

[Meer over dimensie Fysiek](#)

Spiritueel

Wat is nog belangrijk voor me? Wat geloof ik? Wat gebeurt er met me? Geestelijk verzorgers en andere professionals en vrijwilligers op het gebied van zingeving helpen ongeneeslijk zieke mensen en hun naasten bij het beantwoorden van levensvragen.

[Meer over dimensie Spiritueel](#)

Sociaal

Gemeenten, welzijnsorganisaties, sociale wijkteams, Wmo-consulenten: zij en hun collega's en vrijwilligers uit het sociaal domein zijn onmisbaar voor ongeneeslijk zieke mensen en hun gezinnen. Zij regelen hulpmiddelen, of denken mee over passend wonen en verlies van inkomen.

[Meer over dimensie Sociaal](#)

Psychisch

Wanneer je ongeneeslijk ziek bent kun je veel last hebben van verdriet, gevoelens van angst en soms zelfs depressie. Ook op dit vlak is goede ondersteuning enorm belangrijk. Het zorgt ervoor dat mensen kunnen leven tot het einde.

[Meer over dimensie Psychisch](#)

klik op de afbeelding om alles te zien

Deelnemers kwamen o.a. van

Centre of Expertise
Perspectief in Gezondheid

Een initiatief van *avans*

Sharissa Corporaal

Projectleider WSD Ouderen Noord-Brabant Avans

E: sha.corporaal@avans.nl

T: 088 - 525 85 00

Contactgegevens